

COĞRAFYA Sınıf-9

KONU KOORDİNAT SİSTEMİ

COĞRAFİ KONUM

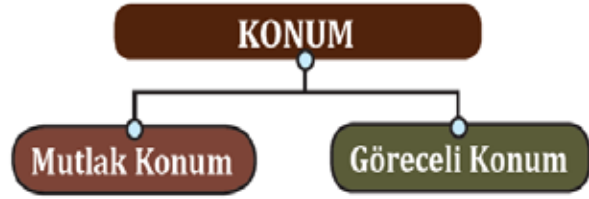
Konum, mutlak ve göreceli konum olarak ikiye ayrılır.

Mutlak Konum: Dünya üzerindeki bir alanın Ekvator'a ve Başlangıç Meridyeni'ne (Greenwich) göre konumunu ifade eder.

Bir alanın mutlak konumu belirlenirken o alanı sınırlandıran paralel ve meridyen değerleri kullanılır.

Göreceli Konum: Dünya üzerindeki bir yerin kıtalara, denizlere, boğaz ve kanallara, ülkelere, yer şekillerine, yer altı ve yer üstü zenginliklerine göre belirlenen konumudur.

Göreceli konum; iklim özellikleri, bitki örtüsü, tarım ürünleri, ekonomik faaliyetler, ulaşım, nüfus ve yerleşme özellikleri, jeopolitik ve jeostratejik özellikler gibi unsurlar üzerinde etkilidir.

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

A) Mutlak Konumu:

Türkiye, 36° kuzey enlemi ile 42° kuzey enlemi arasında ve 26° doğu boylamı ile 45° doğu boylamı arasında yer alır.

Şekil: Türkiye'nin Mutlak Konumu

Harita: Türkiye'nin göreceli konumu

Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de yer alır. Bu durum, Türkiye'nin güneyinden kuzeyine doğru gidildikçe bazı özelliklerin değişmesine neden olur. Bu özellikler şunlardır:

- Güneş ışınlarının yere düşme açısı azalır.
- Sıcaklık, enleme bağlı olarak azalır.
- Cisimlerin gölge boyu uzar.
- Deniz suyu tuzluluk oranı azalır.
- Kalıcı kar sınırı deniz seviyesine yaklaşır.
- Üzerinden geçen paralel dairelerinin boyları kısalır.
- Üzerinden geçen ardışık iki meridyen yayı arasındaki mesafe azalır.
- Türkiye, orta enlemlerde yer alır. Bu nedenle yıl içinde dört mevsimi belirgin olarak yaşar.
- Türkiye'nin kuzeyi ile güneyi arasındaki kuş uçuşu uzaklık 666 km'dir.
- Türkiye'nin doğusu ile batısı arasındaki yerel saat farkı 76 dakikadır.
- Türkiye, 2 ve 3. saat dilimlerinde yer alır.

B) Göreceli Konumu:

Türkiye'nin göreceli konumunun

kendisine sağladığı katkılar şunlardır:

- Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının birbirine en yakın olduğu yerde bulunması, Petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarının rezerv miktarının fazla olduğu Orta Doğu ülkeleri ile sınır komşusu olması,
- Karadeniz'in çıkış noktaları olan İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı'na sahip olması, Üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımada ülkesi olması,
- Asya kıtası ile Avrupa kıtasını en kısa mesafede birbirine bağlayan transit ticaret yollarına ve enerji nakil hatlarına sahip olması,
- Jeolojik olarak genç oluşumlu bir ülke olması (Bu durumun Türkiye'ye etkileri: deprem riskinin fazla olması, sıcak su kaynaklarının fazla olması, yükselti ortalamasının fazla olması, yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi),
- Aynı anda sınırları içerisinde farklı iklim özelliklerinin birlikte etkili olması (Bu durumun Türkiye'ye etkileri ise şöyledir: bitki örtüsü ve tarım ürünü çeşitliliğinin fazla olması, farklı turizm etkinliklerinin yapılabilmesi, sınırları içerisinde farklı yaşam tarzlarının oluşması vb.)

SORULAR

SORU 1:

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin mutlak konumuyla ilgili değildir?

- A) İskenderun Limanı'nın Sinop Limanı'ndan daha işlek olması
- B) Hatay'daki gölge boylarının Samsun'dakinden kısa olması
- C) 21 Haziran'da yaz mevsiminin başlaması
- D) İzmir'in yerel saatinin Kars'tan geri olması
- E) Antalya'nın Zonguldak'tan sıcak olması

Cevap: A

SORU 2:

- Aynı anda sınırları içerisinde farklı iklim özelliklerinin yaşanması.
- İlliman kuşakta yer alması.

Yukarıda verilen ifadeler bir ülkenin hangi özelliğinin sonucudur?

- A) Yer şekillerinin sade olmasının
- B) Yarımada şeklinde olmasının
- C) Göreceli ve mutlak konumunun
- D) Genç yapılı nüfusa sahip olmasının
- E) Turizm faaliyetlerinin gelişmiş olmasının

Cevap: C

SORU 3:

Aşağıdaki ifadelerden hangisi, sahip olunan coğrafi konumun Türkiye'ye sunduğu fırsatlardan biridir?

- A) Türkiye'ye yakın coğrafyada bulunan bazı ülkelerin siyasi sorunlar yaşamaması
- B) Doğum oranlarının ülkemizde azalması
- C) Ekonomide küresel dalgalanmaların yaşanması
- D) Türkiye'nin zengin petrol yataklarına sahip ülkelere komşu olması
- E) Türkiye'de yaşlı nüfusun artması (Cevap D)

SORU 4:

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin mutlak konumuyla ilgili değildir?

- A) Deprem riskinin fazla olması
- B) Orta kuşakta bulunması
- C) Aynı anda bir tane ulusal saatin kullanılması
- D) Kuzey Yıldızı'nın görülmesi
- E) Akdeniz iklim kuşağında yer alması

Cevap: A